

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๙

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใจวันนี้อยู่นึกหากรรม วันปิยมหาราช เป็นวันรำลึกถึงชาติ ชาติที่มีรากมีเหง้า ใจ ทำให้รอดพ้นปลอดภัยมา ทำให้ชาติเราสงบร่มเย็นขึ้นมา

เราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เกิดในประเทศชาตินั้น ประเทศชาตินั้นทำให้เราร่มเย็นเป็นสุขใจ ประชาชนได้มีเวลาทำมาหากิน สมณะชีพราหมณ์ได้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

สมณะชีพราหมณ์ได้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม สันติภาพแห่งชีวิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สันติภาพของเราคือสังคมร่มเย็นเป็นสุข มีโอกาสได้แสวงหาสัมมาอาชีวะของเรา ชีวิตมีความปกติสุข เห็นไหม

คนเกิดมาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย คนมีปัจจัยเครื่องอาศัยก็เกิดมาจากเวรจากกรรมของแต่ละบุคคล เกิดในประเทศเดียวกัน สถานะแตกต่างกัน แตกต่างกันเพราะบุญกุศลของแต่ละบุคคลขึ้นมา ใจคนเกิดมาเหมือนกัน เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน แต่ความคิดแตกต่างกัน ความเห็นแตกต่างกัน ความปรารถนาแตกต่างกัน นั่นมันเวรกรรมของสัตว์

ถ้าเวรกรรมของสัตว์ ถ้ามีอำนาจวาสนา ถ้าจิตใจเราเป็นธรรม เราปลงธรรมสังเวช จิตใจเราไม่เป็นธรรม เราทุกข์เรายากนะ เราบีบเราค้นในหัวใจของตนเองด้วย แล้วจะบีบค้น ไปบงการชีวิตของคนอื่นให้สมความปรารถนาของตน

ความสุขของคนไม่เหมือนกัน ความสุขของคนมาแตกต่างกัน ความสุขของคนแสวงหาในสถานที่แตกต่างกัน แต่ถึงที่สุดแล้วนะ วิมุติสุขๆ อันเลิศนั้น สุขในหัวใจของตน มันสมบูรณ์แบบในหัวใจของตัวเองแล้ว มีอะไรอีก

ไอ้ที่หาความสุขกันๆ เพราะมันขาดแคลน เพราะใจมันว้าเหว่ เพราะใจมันไม่มีที่พึ่งที่อาศัยไง

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไง พระพุทธศาสนา สันติสุข สันติธรรมในหัวใจของตน สันติสุขๆ ในหัวใจของตนนะ แล้วถ้าคนมันดั่งาม มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีศีลๆ มันไม่รุกรานใคร ไม่ทำลายใคร ทั้งสิ้น แล้วจะช่วยส่งเสริมเจ้าคุณเขาด้วย เพราะเจ้าคุณเขาเพื่ออะไร เจ้าคุณเขาเพื่อสังคมร่มเย็นเป็นสุขไง เจ้าคุณขึ้นมาเพื่อบุญกุศลของเราไง เจ้าคุณขึ้นมาเพื่อคุณงามความดีของเราไง ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราแล้ว เรามีความสงบสุขในหัวใจของตนไง มันจะแสวงหาหัวใจของตนได้ดีขึ้น

เราปรารถนาความสงบสุข แสวงหาหัวใจของตนไม่เจอ นั่งลงไปแล้วเกือบเป็นเกือบตาย มันสงบสุขที่ไหน

มันสงบสุขที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ มันสงบสุขอันนั้นแล้วมันถึงรู้ว่าพวกเธอไม่ต้องดิ้นรนหรอก จะได้เป็นจักรพรรดิอยู่แล้ว ยังไม่เอา เรื่องโลกๆ ของชั่วคราว ชั่วชีวิตหนึ่งเท่านั้น

แต่เมื่อเราเกิดเป็นมนุษย์ไง มันธรรมชาติไง ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็มีปัจจัยเครื่องอาศัย แต่ปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อสงบสุข เพื่อไม่ระราน ไม่เหยียบย่ำ ไม่ทำลายใครๆ ทั้งสิ้น เพื่อความสงบสุข แล้วใจมันเป็นอย่างนั้นไหม มันเห็นแล้วมันคิดร้อยแปดพันเก้าไปทั้งนั้นนะ มันคิดร้อยแปดพันเก้าเป็นจิตตนิสัย เป็นอำนาจวาสนา

คนที่มีความวาสนานะ เขาได้มามากน้อยขนาดไหน เจ้าคุณคนอื่นก่อน ที่เหลือแล้วไม่เป็นไร อะไรเราก็ได้ ได้ทั้งนั้นๆ ได้ทั้งนั้นแล้วมันไม่ทิ่มแทงตัวมันเองไง ถ้ามันทิ่มแทงตัวมันเองนะ มันก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ เกิดการเคียดแค้น เกิดการวางแผน เกิดการ ไปแล้ว เกิดจากไหนนั่นนะ เกิดจากคนอื่นหรือ เกิดจากใจมันทั้งนั้น

ถ้าเรามีอำนาจวาสนาไง เรามองแต่โลก เห็นไหม วันปิยมหาราช คุณงามความดีของท่านมากมายมหาศาล ครอบงำเอาชาติรอดปลอดภัย ทำให้ชาติปลอดภัย ทำให้ประชาชนมีสติ มีปัญญา สร้างโรงเรียน สร้างทุกอย่าง สร้างเพื่อเขาทั้งนั้น สร้างเพื่ออะไร

เพื่อพระโพธิสัตว์ๆ สร้างคุณงามความดีๆ ปรารถนาให้ทุกคนมีความสุขสงบสุข ถ้าทุกคนมีความสุขสงบสุข เราก็มีความสุขของเรา แต่ถ้าเราจะมีความสุขสงบสุขของเราคนเดียว แล้วรอบข้างมีแต่ความทุกข์ความยาก มันจะเอาความสุขสงบสุขมาจากไหนล่ะ มันร้อนเป็นไฟอยู่นั่นนะ ไฟเดียวก็ไฟป่า

เวลาดูไฟป่านะ เห็นมันไหม้ป่าแล้วเศร้าใจ แต่เวลาคิดถึงชีวิตสัตว์สี่ มันหนีไฟไม่ทัน
หรือ ไฟไหม้มันตายทั้งนั้นนะ ชีวิตสัตว์ในป่า ที่เวลามันไฟไหม้แล้วมันตาย มันจะสูญพันธุ์ นัก
อนุรักษ์เขาต้องไปคุ้มครองไปดูแล ไปช่วยเหลือเจื้อจ้าน เพราะมันเป็นสัตว์

เราเป็นคนมีสติปัญญา มีอำนาจวาสนาที่จะเอาตัวรอดให้ได้ ถ้าเอาตัวรอดให้ได้ๆ แค
ข้าวมือหนึ่งก็เอาชีวิตรอดแล้ว แล้วชีวิตที่มันดีนพราดๆ อยู่ นี่ มันจะเอาตัวรอดอย่างไรละ

ถ้ามันจะเอาตัวรอด มีศรัทธา ต้องมีศรัทธา ศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระ
พุทธคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรม
บ่มเพาะเรามาทุกวันอยู่นี้ไง พระสงฆ์ๆ เรานี้แหละ ถ้าจะบวชก็เป็นพระสงฆ์ ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติ
ขึ้นมา ถ้าใจบรรลุมรรคขึ้นมา นั่นอริยสงฆ์

บวชใจๆ บวชใจก็บวชได้ไง คนที่มีอำนาจวาสนาเขาบวชใจของเขาก่อน แล้วบวชใจแล้ว
ถ้าจะโดยปกติสุขของตน บวชพระๆ ขึ้นมา มันเป็นสิ่งสมควรประเพณีวัฒนธรรมที่สังคมชาวพุทธ
เขาเชิดชูบูชา เชิดชูบูชา มันก็เป็นโอกาสของเราที่เราไม่ข้องแวะกับสังคมไซ้ใหม่ มันเป็นเรื่องรอบ
ขอบชิด เป็นขอบนอกไป มันสมมุติๆ ทั้งนั้นนะ สมมุติขึ้นมาเพื่อให้บริษัท ๔ อยู่ร่วมกันด้วยความ
ร่วมเย็นเป็นสุขใจ แล้วถ้ามีแกนกลาง มีหลักที่เป็นธรรม มันจะเป็นธรรมทั้งภายนอกและภายใน

มันเป็นแกนกลาง แกนกลางมาตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าจะทำอย่าง
นั้นได้ไง ทุกคนโดยธรรมชาติก็หวังพึ่งพาอาศัยเขาทั้งนั้นนะ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี
ไม่ใช่ ถึงที่สุดแล้วแกนกลางอันนี้ต้องมีสติปัญญา แกนกลางอันนี้มันต้องรู้จักตัวของมันเอง
แกนกลางอันนี้มันต้องกระชับให้ถึงที่สุดแห่งทุกขีให้ได้ พอถึงที่สุดแห่งทุกขีให้ได้แล้วจบเลย นี่
พอมันเข้าใจตามความเป็นจริงแล้วไง

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์คร่ำครวญ

“อานนท์ เราไม่ได้เอาสมบัติของใครๆ ไปเลย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สร้างสมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย
สร้างมามากมายมหาศาล เราไม่เอาสมบัติของใครไปเลย เราเอาไปแต่ของเราเท่านั้นนะ
แกนกลางของเราไปกับเราเท่านั้นนะ

ของคนอื่นถ้าเขามีอำนาจวาสนา เขาจะฝึกหัดปฏิบัติของเขา แล้วถ้ามันไปสู่ความจริง
ขึ้นมาไง ถ้าเป็นข้อเท็จจริง สันติสุข อยู่คนเดียวยังมีความสุข อยู่ที่ไหนก็ได้ แล้วสุขมันสุขที่ใจ
ดวงนั้น มันไม่เกี่ยวกับใครเลย

แต่ถ้ามันเป็นกะล่อนสุข หน้าไหว้ หลังหลอก ฉันจะอยากอยู่คนเดียว แต่ไปกว้านคนอื่นมาทั้งนั้นนะ มันไร้สาระ

อยู่คนเดียวมันต้องอยู่คนเดียวโดยข้อเท็จจริง มันต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มันเป็นจริงของมันขึ้นมา กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม เขาเชื่อถือศรัทธาของเขาเอง ไม่ใช่กะล่อนสุข ดิ้นพรวดๆ หน้าไหว้ หลังหลอก ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาอย่างนั้นมันเป็นเรื่องกิเลสใจ เพราะแกนกลางมันมีวิชา

หลวงปู่ฉันบอกว่ากิเลสอยู่ที่ฐิติจิต อยู่ที่แกนกลางนั้นแหละ มันถึงได้พาแกนกลางนั้นเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ละภพแต่ละชาติไปของมัน แต่แกนกลางก็อยู่ของมันอย่างนั้นนะ ไม่มีวันดับสิ้น จิตไม่เคยตายๆ แต่คนตาย เทวดา อินทร์ พรหมก็ตาย เกิดเป็นอะไรก็ตาย แต่ตัวของมันเองมันสะสม สะสมที่สร้างมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แล้วเราเกิดมาที่ชาติ

จะเชื่อไม่เชื่อมันเป็นสิทธิเสรีภาพ เชิญตามสบาย แต่เวลานั่งลงแล้วมันถึงจะรู้ นั่งลง

ทำไมคนอื่นเขาปฏิบัติได้ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วทำไมเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอตทัคคะ ๘๐ องค์ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ในวันมาฆบูชา เอหิภิกขุ บวชเอง สั่งสอนเอง เป็นพระอรหันต์เอง ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑,๒๕๐ องค์ พระศรีอริยเมตไตรย ข้างหน้ามากมายมหาศาล มากมายมหาศาล เพราะว่าได้สร้างสมบุญญาธิการมา

คำว่า “สร้างสมบุญญาธิการมา” ดูลิ ดูพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะสิ เวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาเรามาแล้ว”

ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์นะนะ เขาสร้างกันมา หมุนเวียนกันมา ส่งเสริมกันมา

ไม่ใช่เทวดา จอกลงจอนผลาญกันมา แล้วก็มาเกิดร่วมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นลูกสุปปพุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นลูกของพระเจ้าสุทโธทนะ เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน มาเกิดเป็นสายเลือด เกิดเป็นลูกศิษย์ ทำลายมันทุกอย่าง ทำลายมันทุกอย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหามา ทำลายทุกอย่างที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ นี่เวรกรรมของสัตว์ เทวดาก็ลงนรกอเวจีไป

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ

“อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาเรามาแล้ว”

เขาได้ปรารภนาของเขามา เขาสร้างคุณงามความดีของเขามา ทศนคติมุมมองมันเป็นอื่นเป็นไปไม่ได้ เขาเรียกว่านิสัยๆ นิสัยสันดานแก้ยาก แต่กิเลสๆ มันสามารถชำระล้างได้

นี่ไง สันติภาพ สันติสุข ประเทศชาติของเรามีรากเหง้า รากเหง้า เราเกิดที่ผู้นำที่ดั่งามไฉเราถึงได้ขอบคุณ เคารพบูชา แล้วเราก็พยายามจะสร้างสมด้วยคนละไม้คนละมือเพื่อความสงบสุขของสังคม เพราะเราได้เกิดมาในสังคมที่สงบสุขแล้ว เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีบุญมีกุศล เรามีสติปัญญาเท่าทันความคิดเรา

คิดชั่ว พยายามหักห้าม พยายามดัดแปลง เพราะคิดชั่ว แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ใช้สติปัญญาตรึกในธรรม นั้นแหละปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” คือปัญญามันละหรือพยายามมีเหตุผลกับความคิดชั่วนั้น คิดชั่วนั้นมันต้องหยุด แล้วพอมันหยุด เฮ้ย! มันก็เกิดดับๆ มันก็เป็นอารมณ์เฉยๆ แต่ถ้ามันคิดขึ้นมาแล้วมัน ไอ้โฮ! มันเดือดมันร้อน นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

พุทโธๆ คนมีศรัทธาความเชื่อ คิดก็คือพุทโธนั่นแหละ พุทโธเวลามันคิด นั่นนะอารมณ์วิตรกวิจารณ์มา มันก็เป็นอารมณ์มันไป แต่ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราจะไม่วางใจให้มันคิด เราจะฝืนความคิดของเราบ้าง เราจะมีสติปัญญากับความคิดของตน ก็พุทโธๆ แต่เกือบตาย เกือบตายเพราะว่ามันมีคำบริกรรม

ปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้สติใช้ปัญญาตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นผู้วางธรรมและวินัยนี้ไว้ เป็นที่น่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือศรัทธาทั้งหมดทั้งสิ้น แต่กิเลสมันก็ไม่เชื่อ เชื่อแต่ปาก เชื่อแต่ประเพณี วัฒนธรรม จิตใต้สำนึก นี่สิทธิของกู กูนี้ยอดเยี่ยม กูยิ่งใหญ่ มันจะไปเชื่ออะไร

แต่ถ้ามีวาสนานะ “นั่นอัครสาวกเป็องซ้ายเป็องขวาเรามาแล้ว”

เพราะมีศรัทธาในเรื่องบุญและบาป ไปบวชก็ไปบวชกับสัญญาชัยชะ ไปบวชกับอาจารย์ผิดนะนะ ยังโพล่แสวงหาทางออกจนได้ นั่นนะมาเจอพระอัสสชิ มาเจอลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิริยามารยาทนี้ใช้ได้ กิริยาภายนอกใช่

คนเราเขาคุณนะ เขาคุณกันออก คนที่มีสติมีปัญญาไง ตามไป

“บวชกับใคร”

“บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่าอย่างไร”

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

ต้องมีเหตุมีผล ไม่ใช่โมเมโมชัน เกลมของเขาไปหมด อวดรู้อวดเก่งไปหมด ไม่รู้ทำอะไรเลย ที่รู้จำเขามา ไปกว้านเอาของคนอื่นมาพูด ถ้ามันมีปัญญามันต้องเท่าทันความรู้สึกนึกคิดมันไง

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

ผู้มีปัญญาฟังที่เดียวเป็นพระโสดาบันเลย ไปบอกพระโมคคัลลานะ เป็นพระโสดาบันด้วยกัน ชวนไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“อัครสาวกเปื้องซ้ายเปื้องขวาเรามาแล้ว”

อบรมบ่มเพาะจนเป็นพระอรหันต์ไง ความที่อบรมบ่มเพาะจนเป็นพระอรหันต์ นี่บุญคุณ

คุณของคนที่ไม่โดนหลอกไป แล้วแสวงหาค้นมาหาได้ คุณของคนที่ไม่เวลานั้นคิดผิด มันเห็นผิด มันยึดมั่นถือมั่นความคิดในใจของตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนบอกเหตุบอกผล เป็นคนชี้ทางให้ บุญคุณอันยิ่งใหญ่อันนั้นไง ยิ่งใหญ่นัก

ถึงที่สุดแล้วพระสาวกไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเลย เพราะความเชื่อนั้นเป็นศรัทธา แต่ที่ไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมันมีบุคคล ๔ คู่ มันมีเหตุและมันมีผลที่จิตใจนั้นฝึกหัดขึ้นมา

ในพระพุทธศาสนาไง กาลามสูตรๆ ห้ามเชื่อๆ ฟัง แล้วไตร่ตรอง ฟัง แล้วเอาไปพิจารณาแยกแยะให้เกิดปัญญาของตน ให้เรามีสัจจะมีความจริง มีเหตุมีผล มีมรรคขึ้นมาในใจของตน แล้วกำราบมัน

มันคือใครละ

แกนกลางหัวใจของตนไง ปรามมัน มันคือชีวิต มันหลงไหลมาไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วมีบุญกุศล ได้สร้างบุญกุศลถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์ยังเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาหลากหลายนัก นิยายความเชื่อร้อยแปดพันเก้า

เราก็จะเลือกฟังครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ของเรา พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ฝึกหัดขึ้นมา นั่นจะเป็นสมบัติของบุคคลคนนั้น

เราก็พยายามจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา แต่การฝึกหัดปฏิบัติของเราไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี เวลาอัสวกขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่านมาก่อน ท่านมีเหตุมีผล มี
สัจจะมีความจริงขึ้นมา

เรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะสอนในแนวฝึกหัดปฏิบัติ ให้อะไรก็ แหม! ยอดเยี่ยม
ยอดมนุษย์ไง อยู่เฉยๆ บรรลุธรรม ธรรมะมีอยู่โดยดั่งเดิม เราเป็นคนมีบุญมาก เกิดมาแล้วก็จะ
ได้เป็นพระอรหันต์

กิเลสหลอกทั้งนั้น

มันเสียเวลาการเกิดเป็นมนุษย์ไง มันควรมีสติมีปัญญา

วันนี้วันสำคัญในชาติ ชาตินี้มีรากเหง้า มีผู้ดูแลรักษา มีผู้คุ้มครองดูแลส่งต่อมาถึงเรา
แล้วเราก็จะเอาปัญญาไงๆ อย่างนี้ฝึกหัดปฏิบัติ เอาปัญญาไงๆ อย่างนี้จะสืบต่อ
พระพุทธศาสนา

จะสืบต่อไปให้ใครละ ใครที่เขาฉลาด เขารู้เขาเห็น เขาไม่เอา เขาจะเอาความจริงไง

เราต้องฝึกหัดสติปัญญาของเรา อย่าให้เป็นเหยื่อให้เขาหลอก ฝึกหัดให้มัน ใครพูดอะไร
ก็ฟัง แต่กูไม่เชื่อมึง กูจะแยกแยะด้วยสติปัญญาของกู แล้วฝึกหัดตนขึ้นมาให้รู้เท่าทันจิตของตน
เอวัง